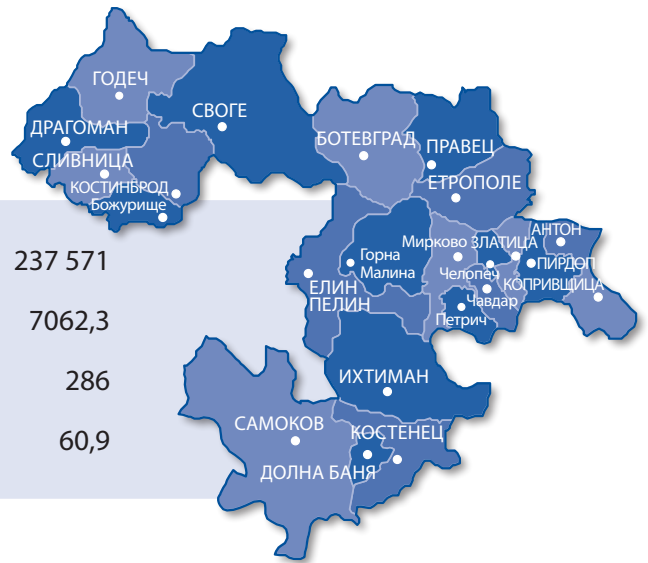

Област София

▶ Население (2015)	237 571
▶ Територия (кв.км)	7062,3
▶ Брой на населените места	286
▶ Дял на населението в градовете (%)	60,9

Общ преглед

Размерът на заплатите в област София е близък до средните за страната нива, но равнището на общите доходи остава ниско поради продължаващата стагнация на заетостта. Инвестиционната активност се повишава през 2015 г., а усвоените до момента европейски средства от общините в областта са значително над средните нива. Инфраструктурата е добре развита, но качеството на пътната настилка е по-лоша от тази в страната. И през 2015 г. 15 от общините нямат кадастрално покритие, а оценките за прозрачността на местната власт остават сред най-ниските в страната. Възрастовата структура на населението в областта продължава да се влошава въпреки положител-

ния механичен прираст за 2015 г. Резултатите на матурите се понижават, което буди опасения за качеството на образованието в областта. Въпреки наличието на достатъчно широка леглова база в болниците и лекари от водещи специалности налице е известен недостиг на общопрактикуващи лекари. Наблюдава се повишена натовареност на съдиите в окръжните съдилища, която води и до по-висок дял на висящите наказателни дела. Свързаността на населението с пречиствателни станции остава ниска. С изключение на традиционно високия интерес към музеите в някои туристически общини развитието на културата изостава.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Слабо   Незадоволително   Средно   Добро   Много добро

Доходи и условия на живот

Пазар на труда

Инвестиции

Инфраструктура

Данъци и такси

Администрация

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Слабо   Незадоволително   Средно   Добро   Много добро

Демография

Образование

Здравеопазване

Сигурност и правосъдие

Околна среда

Култура

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ●●

Доходи и условия на живот ●●●

През 2014 г. средногодишният БВП на глава от населението достига 11 544 лв., което е четвъртата най-висока стойност в страната след столицата и областите Стара Загора и Варна. Средната годишна брутна заплата в областта е близка до средната за страната, но поради сравнително ниската заетост средногодишният доход на лице от домакинството остава нисък – 3827 лв./човек при 4953 лв./човек за страната през 2015 г. Доходите от работна заплата формират 48% от общия доход при 57% за страната, а тези от пенсии – 36% при 27% за страната. Това е и една от причините за сравнително неблагоприятните показатели за условия на живот и социално включване в областта. Делът на населението, което живее под националната линия на бедност, достига 24,6% при средно ниво за страната от 21,8%. С материални лишения живеят 42,9% от населението при средно 33,1% за страната.

Пазар на труда ●●●

София е една от областите в страната, в която все още не са налице ясни признаци за възстановяване на пазара на труда. Коефициентът на заетост през 2015 г. възлиза на 59,2%, което е далеч под неговата стойност, регистрирана преди кризата да засегне пазара на труда (67,9% през 2009 г.). През 2015 г. коефициентът на безработица спада до 9,4%, но остава над средния за страната 9,1%, а икономическата активност се понижава до 65,5% при средно 69,3% за страната.

Образователният профил на работната сила е по-скоро неблагоприятен. С висше образование са 16,8% от населението на възраст 25–64 години при 27,8% за страната. Делът на лицата с основно или по-ниско образование е 21,9% при 18,1% на национално ниво.

Инвестиции ●●●●

Поради непосредствената си близост до столицата София (област) е сред най-атрактивните за чуждестранните инвеститори. Размерът на ЧПИ към края на 2014 г. е 1,24 млрд. евро, което е с около 84 млн. евро по-малко от пика в края на 2012 г. Въпреки този спад чуждите инвестиции в областта остават вторите най-високи спрямо населението – 5216 евро/човек при средно ниво за страната от 3006 евро/човек.

През 2014 г. се забелязва увеличаване на инвестициите на предприятията в ДМА. В съотношение с населението е регистрирана най-високата стойност от 2008 г. насам – 2353 лв./човек при средно ниво за страната от 2786 лв./човек.

Общините в област София постигат шестия най-висок темп на усвояване на европейски средства като бенефициенти на оперативните програми. Към края на май 2016 г. те са усвоили общо 229 млн. лв., което прави по 965 лв./човек от населението при средно 688 лв./човек за страната. Въпреки това през последната година и половина София не е усвоила нито едно евро и дори е единствената област, която отчита спад на усвояването (най-вероятно заради корекции). Най-висока ус-

воемост постигат общините Костинброд (4295 лв./човек) и Пирдоп (4284 лв./човек), а най-ниска – Своге (104 лв./човек).

Инфраструктура ●●●

Гъстотата на пътната (21,3 км на 100 кв.км) и на железопътната (4,2 км на 100 кв.км) мрежа е по-висока от средните показатели за страната – съответно 17,8 и 3,6 км на 100 кв.км. По-висок дял на автомагистралите и първокласните пътища от този в област София (32,8%) се наблюдава единствено в Шумен (36,0%). Въпреки доброто покритие на територията на областта с пътища делът на пътната настилка в добро състояние продължава да е сравнително нисък – 29,0% през 2015 г. при 40,7% за страната. В същото време София е сред областите с най-нисък дял на домакинствата с достъп до интернет (45,9% през 2015 г. при средна свързаност от 59,1%). По-ниски нива се наблюдават само в областите Враца, Монтана, Сливен и Търговище. Използваемостта също е по-ниска от средната, но изоставането тук е чувствително по-малко – през 2015 г. интернет са използвали 57,8% от населението на възраст между 16 и 74 години при 60,3% средно за страната.

Данъци и такси ●●●

Въпреки че средната данъчна тежест в общините в област София е близка до средната за страната, тя постепенно се увеличава. През 2016 г. са регистрирани седем промени в основни местни данъци и такси, като пет от тях водят до по-високи ставки. Най-чести са промените при данъка върху превозните средства, като в три от четирите случая става дума за повишаване на ставката в някоя община. Въпреки това както данъкът върху превозните средства, така и патентният данък за търговия на дребно остават по-ниски от средните за страната.

По-високи от равнищата за страната са ставките на данъка при придобиване на имущество и на данъка върху недвижимите имоти на юридическите лица. В областта се наблюдава и петият най-висок среден размер на таксата за битови отпадъци за юридическите лица.

Администрация ●●

През 2015 г. кадастралното покритие на областта се увеличава, достигайки 14,8%, но 15 общини все още нямат никакво покритие.

Самоков и Своге са единствените общини от областта, които постигат по-висок от средния за страната рейтинг на активната прозрачност на Фондация „ПДИ“. Средната оценка за местните общини е 41,3% при 54,3% за страната, а по-ниски оценки получават само общините в областите Шумен, Перник, Кърджали и Видин. При административните услуги се забелязва сравнително добро ниво на обслужването на „едно гише“, докато развитието на електронните услуги остава по-ниско от средното за страната.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●

Демография ●●●

През 2015 г. област София регистрира най-високия коефициент на механичен прираст от 5,5‰. Това е и най-високата стойност в цялата страна. Преобладаващата част от заселилите се в областта идват от столицата, като през 2015 г. техният брой надхвърля 3000 души.

Въпреки това цялостното демографско състояние на областта продължава да се влошава, особено що се отнася до възрастовата структура на населението. През 2015 г. коефициентът на възрастова зависимост, показващ съотношението между лицата на възраст 65 и повече години и тези на възраст до 14 години включително, достига 167,5% при средно ниво за страната от 146,4%. Това оказва влияние и върху естествения прираст на населението, който е -9,7‰ през 2015 г. при -6,2‰ за страната.

Образование ●

Качеството на училищното образование в област София се влошава рязко през последните няколко години. До 2013 г. зрелостниците от областта постигат по-добри резултати на матурите по БЕЛ от средните за страната. През следващите три години обаче успеваемостта се влошава, като през 2016 г. област София регистрира третия най-висок дял на неуспешно положилите изпита – 16,0%, или близо 2 пъти повече от дела на неуспешите общо за страната. Възможно обяснение е по-строгият контрол при провеждане на изпитите през последната година. Областта се характеризира и с традиционно висок дял на второгодниците. През 2015 г. той достига 1,8% при средно 1,0% за страната. Сред малкото положителни черти на училищното образование е сравнително високият нетен коефициент на записване в прогимназиите. През 2015 г. той се повишава до 79,5%, което е с 1 пр.п. повече от обхвата в страната.

Близостта до столицата и нейните реномирани университети до известна степен ограничават възможностите за развитието на висши учебни заведения в района. През 2015 г. в областта следват 4259 студенти, което е най-ниският брой от 2007 г. насам.

Здравеопазване ●●●

Развитието на здравеопазването в област София съответства на това в страната. Съотношението между броя на болничните легла в МБАЛ и местното население достига 5,1 легла на 1000 души население през 2015 г. при средно 4,6 легла на 1000 души за страната. Заболеваемостта на населението обаче е по-висока от средната. През 2015 г. в МБАЛ са постъпили 260 болни на всеки 1000 души население при средно 232 преминали болни на 1000 души за страната. Въпреки (или пък благодарение на) близостта до столицата в област София има достатъчно лекари. През последната година обаче се наблюдава влошаване на съотношението между броя на общопрактикуващите лекари и местното население. През

2015 г. то достига 1786 души/лекар при средно 1619 души/лекар за страната.

През 2015 г. здравноосигурени са 87,3% от населението на областта, което е малко по-ниско от средното за страната (88,5%).

Сигурност и правосъдие ●●

В периода 2013–2015 г. натовареността на наказателните съдии в Окръжния съд на областта нараства от 6,9 до 9,7 дела на месец, докато на национално ниво се запазва малко над 8 дела на месец. По-високата натовареност води до нарастващ дял на висящите наказателни дела, които достигат 12,1% през 2015 г. при средно 9,4% за страната. В същото време обаче делът на делата, които приключват в 3-месечен срок, вече е близък до средния за страната, като достига 89,0% през 2015 г.

След известно покачване през 2010 и 2011 г. престъпността в областта постепенно намалява и през 2015 г. се приближава до средната за страната. Близки до средните стойности се забелязват и по отношение на разкриваемостта на престъпленията – 39,7% през 2015 г. при 39,2% за страната.

Околна среда ●

През 2015 г. област София е с третия най-висок обем на образувани битови отпадъци на глава от населението – 568 кг/човек при средно 442 кг/човек за страната. По-високи стойности са регистрирани само в областите Бургас и Русе. Въпреки че 77,1% от населението живее в селища с обществена канализация, само 29,3% от него през 2014 г. е свързано с ПСОВ, което е 2 пъти по-нисък дял от средния за страната.

Въздухът в областта е относително чист. През 2014 г. емисиите на въглероден диоксид възлизат на 39,5 т/кв.км при средно 314,5 т/кв.км за страната.

Култура ●

В област София няма нито театри, нито достатъчно големи библиотеки, които да влизат в ежегодното наблюдение на националната статистика. В периода 2013–2015 г. кината в областта регистрират около 14–15 000 посещения годишно. Съотнесено към местното население, това прави малко над 60 посещения на всеки 1000 души през 2015 г. при 744 посещения на 1000 души за страната.

Единствено местните музеи се радват на по-висока от средната за страната посещаемост благодарение на туристически общини като Копривщица. През 2015 г. в областта са регистрирани 1491 посещения на 1000 души от местното население, което е третата най-висока стойност в страната след областите Габрово и Велико Търново.

Ключови показатели за област София

Индикатори на икономическото развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	9008	12 021	12 286	10 978	11 544	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3201	3156	3523	3563	3771	3827
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	7749	8360	8926	9252	9766	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	21,4	19,0	24,5	24,6	n.a.	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	68,0	66,1	63,7	66,3	68,4	65,5
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	62,5	59,6	59,6	59,5	59,6	59,2
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	7,8	9,7	6,4	10,0	12,7	9,4
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	13,1	15,3	15,0	14,4	15,8	16,8
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	37	37	37	38	39	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2174	1971	2338	1836	2353	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	5243	5253	5413	5274	5216	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	33,4	48,7	49,2	44,1	45,9	45,9
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	30,7	36,2	36,0	28,6	31,0	29,0
Покритие на кадастъра (%)	11,6	12,4	12,4	12,4	12,6	14,8

Индикатори на социалното развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-8,0	-8,3	-8,5	-8,2	-9,1	-9,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-2,1	0,1	-1,2	-1,6	-2,7	5,5
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,7	4,8	4,5	4,4	4,3	4,1
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	1,9	1,5	2,1	2,2	5,0	10,7
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	81,6	81,5	80,6	79,7	78,9	79,5
Дял на здравноосигурените лица (%)	85,4	86,0	85,4	84,8	86,0	87,3
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	230	241	246	252	249	260
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	20,9	18,3	15,2	15,9	14,7	13,8
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	37,4	37,6	40,5	35,5	39,1	39,7
Дял на висшите наказателни дела (%)	6,4	12,0	10,9	9,2	10,5	12,1
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	28,8	28,2	29,1	29,3	29,3	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	17,6	21,1	20,5	41,7	39,5	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	17	20	35	62	63	61
Посещения в театрите на 1000 души от населението	0	0	0	0	0	0